

Címzettek:

dr. Varga Judit, igazságügyi miniszter, IM

Perényi Zsigmond, európai uniós fejlesztésekért felelős államtitkár, ITM

Tájékoztatásul: Palkovics László miniszter és Kaderják Péter államtitkár, ITM

Tegyünk most az egészségesebb jövőért! Eljött az igazságos zöld átmenet ideje

Május folyamán az Európai Unió bemutatja új uniós költségvetési javaslatát, benne a gazdasági helyreállítást érintő elemekkel. Ennek kapcsán az Energiaklub, a Klímastratégia Intézet 2050, a Levegő Munkacsoport, a Magyar Természetvédők Szövetsége és a WWF Magyarország arra kéri a magyar kormányt, hogy a gazdaság helyreállítását célzó olyan intézkedéseket fogadjon el, amelyek elősegítik az Európai Zöld Megállapodás (European Green Deal) tervezetében megjelölt célokat, vagyis biztosítják a környezetbarát és igazságos átmenetet. Felhívták a figyelmet arra is, hogy az uniós és hazai közpénzek tervezése és elköltése ebben a szellemben történjen.

A számos emberéletet követelő és jelentős megélhetési problémákat okozó COVID-19 járvány idején alapvetően fontos, hogy vezetőink megfelelő és határozott választ adjanak a válságra. A civil szervezetek elismerik az egészségügyi, munkaerőpiaci és vállalkozástámogatási források létjogosultságát, de ennél többre lesz szükség.

Európában és benne hazánkban is milliók várják a kijárási korlátozások végét, hogy találkozhatnak szeretteikkel és visszatérhessenek a munkába. De nem a járvány előtti rendszerbe szeretnék visszatérni, nem egy olyan gazdaságba, amely már eddig is súlyosbította a társadalmi egyenlőtlenségeket, veszélyeztette egészségünket és az összeomlás szélére sodorta környezetünket és az éghajlatot. Eljött az idő, hogy a nem fenntartható gyakorlatokat alkalmazó gazdaságunkat gyökeresen és gyorsan átalakítsuk – zöldebbé, igazságosabbá és rugalmasabbá tegyük, valamint ellenállóbbá a jövőbeli gazdasági sokkhatásokkal szemben.

Természetesen most a legfontosabb a közegészségügyi veszélyhelyzet kezelése. Emellett viszont már zajlik az EU-s és állami ösztönző csomagok kidolgozása, a gazdaság újraindítása, több millió munkahely létrehozása és az emberek – különösen a legveszélyeztetettebbek – támogatása. A válságkezelés módja azonban azt is meghatározza, hogy sikeresek leszünk vagy elbukunk az éghajlatváltozás, a természetpusztítás és a környezetszennyezés elleni küzdelemben, és képesek leszünk-e arra, hogy a környezetünk megóvása által biztosítsuk egészségünket és jóllétünket.

Ezen a téren kell bizonyítania vezetői képességét, felelősségérzetét és előrelátását mind az EU-nak, mind a tagállamok kormányainak. Minden adóbevételből finanszírozott ösztönző

beruházást úgy kell megvalósítani, hogy segítse az igazságos, rugalmas és környezetileg-társadalmilag fenntartható gazdaság felé való átmenetet. Minden támogatásnak összhangban kell lennie az Európai Zöld Megállapodás céljaival.

Arra kérjük az Európai Unió és Magyarország szakpolitikai döntéshozóit, hogy mind uniós, mind nemzeti szinten a fenntarthatóságnak megfelelő, a lakosság jólétét középpontba helyező helyreállítási-válságkezelési terveket dolgozzanak ki. Ez különösen a következőket jelenti:

- Lépjenek fel határozottabban a biológiai sokféleség csökkenése és az éghajlatváltozás ellen (uniós, nemzeti és nemzetközi szinten) az Európai Zöld Megállapodásban bejelentett célok, stratégiák és törvények végrehajtása, megerősítése révén, hogy az Európai Unió erőforrás-felhasználása csökkenjen.
- A magas széndioxid-kibocsátással járó és egyéb szennyező ágazatok – például az intenzív mezőgazdaság – csak a környezeti és éghajlati célkitűzésekhez való igazodásuk függvényében kaphassanak forrásokat. Nem szabad vészhelyzeti mentesítést vagy adófizetői mentőcsomagot kínálni a jelentős szennyezéssel járó, illetve nem életképes iparágak számára, ezeknek ugyanis nincs jövőjük a holnap fenntartható gazdaságában.
- A cégeknek, vállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokat, kölcsönöket és egyéb közvetlen vagy közvetett támogatásokat szigorú feltételekhez kössék, azokat az EU-nak és a tagállamoknak nyomon kell követnie és ellenőriznie. Például ahhoz kössék, hogy a kedvezményezettek valóban klímabarát, fenntartható kezdeményezésekre és zöld, fenntartható munkahelyek teremtésére, megtartására összpontosítanak-e.
- A köz- és magánbefektetéseket a helyreállítás során az EU fenntarthatósági befektetési kritériumrendszerének kell vezérelnie, hogy a környezetszennyezőkről a zöld ágazatokra való áttérés üteme felgyorsuljon. A pénzügyi politika fenntarthatóvá válását fel kell gyorsítani, valamint ki kell zárni a klímagyilkos, környezetszennyező pénzügyi gyakorlatokat.
- EU-szinten szüntessék meg a légitölekedés adókedvezményeit, és az EU ellenőrizze, hogy a tagállamok valóban tervezik és kivezetik-e a közvetett és közvetlen fosszilis támogatásaikat (pl. adókedvezményeket).
- Az EU ígéretének megfelelően jelentős zöld helyreállítási alapot kell létrehozni, amely az összes rendelkezésre álló uniós pénzügyi eszközzel (beleértve a többéves pénzügyi keretet és annak programjait, új alapokat, az európai stabilitási mechanizmus felhasználását és az úgynevezett „eurókötvények” tervét) támogatja a zöld és igazságos helyreállítást. Ez az alap forrása lehetne az átfogó épületfelújításoknak, a fosszilis energia megújulókkal való lecserélésének, illetve az erőforrásokat nem túlhasználó, karbonsemleges gazdaságba való átmenet beruházásainak.

Ennek keretében indítsanak nagyszabású lakossági épület-felújítási programot! Ez egyszerre növeli a foglalkoztatást, mérsékli a kibocsátásokat, tartósan csökkenti a rezsit, és az épületek komfortfokozatát is növeli.

Támogatjuk azokat a felhívásokat, amelyeket a zöld helyreállítás (green recovery) szellemében tett közzé többek között 17 EU tagállam kormánya, az Európai Parlament képviselői, a Római Klub, tudósok és nem kormányzati szervezetek, 200 üzleti és politikai képviselő, valamint energiaipari vállalatok. Az Európai Tanács¹ arra is felszólította az Európai Bizottságot, hogy készítsen egy gazdasági helyreállítási tervet, amely magában foglalja a zöld átmenetet. Ezekhez a törekvésekhez csatlakoznak most az alábbi hazai szervezetek is.

Kérjük a magyar kormányt, hogy az Európai Tanács tagjaként vegye figyelembe ezeket a felhívásokat, nyíltan álljon ki az igazságos és zöld helyreállítás, illetve az Európai Zöld Megállapodás alapelvei mellett és a levelünkben megfogalmazott közérdeket képviselje minden platformon, ahol napirendre kerül a járvány utáni helyreállítás és az arra szánt források elköltése.

Budapest, 2020. május 12.

Tisztelettel:

Energiaklub
Klímastratégia Intézet 2050
Levegő Munkacsoport
Magyar Természetvédők Szövetsége
WWF Magyarország

¹ <https://bit.ly/3bpA0ab>